

Rzeczpospolita Polska
Ministerstwo Sprawiedliwości
D E P A R T A M E N T
LEGISLACYJNO-PRAWNY

Warszawa, dnia 20 czerwca 2007 r.

DL- P – II – 4141 – 66/07

Pan

Maciej Neusser

Przewodniczący Zarządu

Ogólnopolskiego Stowarzyszenia

Referendarzy Sądowych

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na wystąpienie z dnia 30 marca 2007 r., a dotyczącego wskazania i wykładni przepisów odnoszących się do wynagradzania referendarzy sądowych za pracę w godzinach nadliczbowych, pracę wykraczającą poza zakres obowiązków przewidzianych w opisie stanowiska pracy, zasad przyznawania nagród oraz dodatkowego wynagrodzenia za sprawowanie patronatu nad aplikantami referendarskimi, uprzejmie przedstawiam następującą opinię.

Prawa i obowiązki referendarzy sądowych zostały określone w ustawie z dnia 21 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.). Regulacja ta nie jest wyczerpująca. Zgodnie z art. 152 § 3 powołanej ustawy, w sprawach w niej nieuregulowanych do referendarzy sądowych stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach sądów i prokuratury. Nie jest to odesłanie do konkretnej ustawy, ale do norm prawnych odnoszących się do pragmatyki służbowej pracowników sądów i prokuratury. Stosowanie przepisów odpowiednio, nie jest tożsame z zastosowaniem wszystkich norm dotyczących danego zagadnienia.

Odpowiednie stosowanie przepisów wymaga każdorazowo dokonania wykładni pod kątem dopuszczalności zastosowania normy prawnej regulującej daną instytucję prawną do drugiej instytucji. Wykładnia ta polega na porównaniu cech obu instytucji. Jeśli w badanym aspekcie instytucje te są podobne, nie wykazują istotnych różnic, możliwe jest zastosowanie danego przepisu. Przepisy dotyczące pracowników sądów i prokuratur mają o tyle zastosowanie w stosunku do referendarzy sądowych, o ile nie kolidują z przepisami normującymi status służbowy referendarzy. Zastosowanie tych przepisów wymaga uwzględnienia specyfiki stanowiska referendarza. Stosunek pracy referendarza nawiązuje się na podstawie mianowania przez Ministra Sprawiedliwości na wniosek prezesa sądu okręgowego. Referendarz w zakresie wykonywania obowiązków jest niezależny. Pozycja ustrojowa referendarzy sądowych, charakter ich stosunku służbowego i zasady wynagradzania wynikające z aktualnie obowiązujących przepisów, a w szczególności powierzenie referendarzom sądowym zadań z zakresu ochrony prawnej (art. 2 § 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) oraz zawarte odesłanie do przepisów odnoszących się do pozycji sędziego, przemawiają za odmiennym od pracowników sądów i prokuratury traktowaniem referendarzy sądowych w zakresie zasad wynagradzania, a w szczególności w zakresie nagród za szczególne osiągnięcia w pracy. Jedną z gwarancji niezależności i niezawisłości sędziów jest zakaz różnicowania ich wynagrodzenia. Powierzenie referendarzom czynności z zakresu ochrony prawnej przemawia przeciwko stosowaniu do referendarzy sądowych przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 lipca 2003 r. w sprawie stanowisk i szczegółowych zasad wynagradzania urzędników i innych pracowników sądów i prokuratury oraz odbywania stażu urzędniczego (Dz. U. Nr 143, poz. 1399 ze zm.) wydanego na podstawie ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury. Wydaje się, że ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych wyczerpująco reguluje zasady wynagradzania referendarzy sądowych. Z mocy art. 151 wspomnianej ustawy wynagrodzenie referendarza sądowego zostało powiązane z wynagrodzeniem sędziego. Dotyczy to także możliwości przechodzenia do następnych stawek awansowych. Ustawa reguluje także zasady przyznawania referendarzom sądowym nagród i innych gratyfikacji, a także dodatków w okresie delegowania.

Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie reguluje zagadnienia czasu pracy referendarzy. Jednocześnie czas ten jest normowany, gdyż do referendarzy nie ma zastosowania art. 83 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, odnoszący się do sędziów. Przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratur (Dz. U. Nr 162 , poz. 1125 ze zm.) nie normują tego zagadnienia, odsyłają do ustawy o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.), a te z kolei – w sprawach nieuregulowanych – do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., Nr 21, poz. 94, ze zm.). Zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o pracownikach urzędów państwowych czas pracy urzędników państwowych nie może przekraczać 8 godzin na dobę i średnio 40 godzin tygodniowo w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie dłuższym niż 8 tygodni. W przypadkach uzasadnionych rodzajem pracy i jej organizacją mogą być stosowane rozkłady czasu pracy, w których dopuszczalne jest przedłużenie czasu pracy do 12 godzin na dobę, z tym, że w tych rozkładach czas pracy nie może jednak przekraczać średnio 40 godzin na tydzień, w przyjętym okresie rozliczeniowym nie dłuższym niż 12 tygodni (art. 29 ust. 1a powołanej ustawy). Jeśli wymagają tego potrzeby urzędu, urzędnik państwowy może być zatrudniony poza normalnymi godzinami pracy, a w wyjątkowych wypadkach także w nocy oraz w niedziele i święta (art. 29 ust. 2 ustawy). Za pracę wykonywaną na polecenie przełożonego poza normalnymi godzinami pracy, urzędnikowi państwowemu przysługuje – według jego wyboru – wynagrodzenie lub czas wolny, z tym że może on być udzielony w okresie bezpośrednio poprzedzającym urlop wypoczynkowy lub po jego zakończeniu (art. 30 ust. 2 ustawy). Za pracę w godzinach nadliczbowych uważa się pracę, której wykonywanie w okresie rozliczeniowym spowoduje przekroczenie dobowej normy czasu pracy lub przedłużonego wymiaru dobowego. Zgodnie z art. 151 ustawy – Kodeks pracy pracownik nabywa prawo do dodatkowego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych.

Z uwagi na ogólne sformułowanie tezy dotyczącej wynagradzania za „pracę wykraczającą poza zakres obowiązków przewidzianych w opisie stanowiska pracy” trudno odnieść się do tego zagadnienia. Zgodnie z art. 2 § 2 i art. 147 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych referendarze wykonują określone w ustawach

czynności należące do sądów w zakresie ochrony prawnej, w szczególności z zakresu postępowania w sprawach związanych z prowadzeniem ksiąg wieczystych i rejestrów sądowych oraz orzekania o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Kompetencje referendarzy i zakres ich obowiązków określają przepisy ustawy. Z uwagi na to, nie można powierzać referendarzom innego rodzaju pracy niż określonej tymi przepisami. Nie można natomiast wykluczyć, iż okresowo, z różnych przyczyn, mogą im być powierzone obowiązki w większym, niż to wynika z zakresu czynności, wymiarze. W takich przypadkach, jeśli dodatkowe obowiązki wiązałyby się z wykonywaniem – na polecenie przełożonego – pracy poza normalnymi godzinami pracy, odpowiednie zastosowanie, jak się wydaje, powinny znaleźć przepisy art. 29 ust. 2 i ust. 3 oraz art. 30 ust. 2 o pracownikach urzędów państwowych. Dodać trzeba, że kwestie podziału czynności w sądzie, zastępstw oraz zasady przydziału spraw poszczególnym referendarzom określa, na wniosek prezesa sądu okręgowego, kolegium danego sądu.

Wątpliwości budzi zagadnienie dodatkowego wynagrodzenia za sprawowanie patronatu nad aplikantami referendarskimi. Przepisy ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych nie regulują kwestii związanej z wynagrodzeniem za sprawowanie patronatu nad aplikantami. Również rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 lipca 2006 r. w sprawie aplikacji referendarskiej i egzaminu referendarskiego (Dz. U. Nr 135 poz. 961) nie przewiduje dodatku funkcyjnego za sprawowanie patronatu nad aplikantami referendarskimi. Nie można w przypadku referendarzy sądowych zastosować przepisów regulujących kwestie sprawowania patronatu nad aplikantami przez sędziego. Niezasadne jest również stosowanie przepisów regulujących wynagrodzenie dla kierownika stażu lub opiekuna stażystów odbywających staż urzędniczy. Wydaje się, że w tym zakresie istnieje luka w przepisach, której jednak nie da się uzupełnić w drodze analogii.

Należy podkreślić, że powyższa opinia wyraża jedynie pogląd Departamentu Legislacyjno – Prawnego i nie ma charakteru wiążącej wykładni prawa.

PODREFERENDARZ

Wz. 21.06.07
Iłona Michalak

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Legislacyjno - Prawnego

sędzia

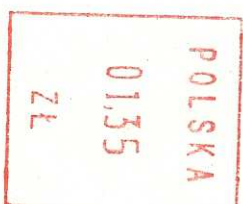
MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Departament
Legislacyjny - Prawny
00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11
centrala tel. (0-22) 52 12 888
- 3 -

SR-P-II-4441-66/07

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Al. Ujazdowskie Nr 11
Przegródka Poczłowa P-33
00 - 950 Warszawa

Pro

Stanisław Jędrzej

Przewodniczący Zespołu Ogólnopolskiego
Stowarzyszenia Reprezentacji Sędziów
w. Skarżyska 23/8

31-066 Kralice